

oppositorum, d.i.: alle tegenstellingen vallen samen in God als de oneindige; in Hem is geen differentiatie; het kwaad in God is wel geen zonde, maar als oppositum: opwekkende prikkel, principe der beweging. En Schilder onderkende de wortel, waaruit deze kwade ranken waren opgeschoten (slechts enkele wezen we aan): hij vond die in de daemonische leugenleer van het hoogmoedig gnosticisme uit de eerste eeuwen onzer jaartelling, de dualistische emanatie-waan: al wat in de wereld is: goed en kwaad, licht en duisternis, waarheid en leugen, natuur en geest — dat alles is gevloeid uit God, was dus eerst in „de godheid” aanwezig — al wat wij tegenstellingen noemen, is in de grond der zaak één. Deze blasphemische ketterij betekent de herleving van de oude heidense gedachten inzake theonomie en kosmogonie, en waar ze doorwerken resulteren ze in volstrekte loochening van Triniteit, schepping, val, praedestatie, voldoening en verlossing door Christus enz. — de totale ondermijning en, liet de Here het toe, finale ruïnering van 't ganse gebouw der waarheid.

Het is hier niet de tijd, noch de plaats, na deze vluchtige „Ansätze” breder op het college-werk van Prof. Schilder in te gaan. Evenmin spreken we over zijn bemoeiingen inzake het promotierecht, een zedse hoogleraar, het hospitium, een orgelfonds, enz. We gaan eveneens stilzwijgend voorbij aan zijn schorsing en afzetting: de feiten zijn overbekend en liggen ons allen nog vers in 't geheugen. Wel schrijft, wat een enkele maal van de overzijde na Schilders verscheiden in de pers den volke werd voorgezet — we denken speciaal aan een dagblad-artikel, waarin de synodalistische schrijver verkondigde, dat de dood vele tegenstellingen verzoent en dat de schrijver zich met Prof. Schilder innerlijk verbonden bleef weten in Christus — ook Schilder kon van Christus' liefde niet gescheiden worden. Maar de dood verzoent geen enkele tegenstelling. In de dood worden de zondige tegenstellingen bij de goede en getrouwe dienstknechten weggenomen; de van God geboden tegenstellingen blijven gehandhaafd. En het tekent de valse positie van de schrijver en de mislukking van heel het onzalig bedrijf, als Schilder de kerk wordt uitgezet en van alle ambt beroofd, omdat hij zou zijn openbare, grove, zich verhardende zondaar; maar als hij nu in precies dezelfde lijn doorgaat en geen aanje berouw toont (en daarvoor moest God gebeden worden, zei de synode) dan zet men bij zijn dood, ten aanschouwe van het volk, met liberale onbekrompenheid de hemelpoort wijd voor hem open — vlak tegen de Heilige Schrift, de Belijdenis, de Kerkenordening, tegen alle Formulier der Kerk in. — Zullen ze dan nooit wakker worden, de leden der gebonden kerken? Zullen ze de gruwel maar jaar in, jaar uit laten voor wat hij is?

Wij kunnen, terugziende op Woensdag 26 Maart, zeggen, wat Schilder uitriep van Prof. Lindebooms uitvaart: God zij geprezen, niet de sekte, maar de kerk heeft hem begraven!

Dames en heren studenten, commilitones, U zijt de Here wegens Schilder veel verschuldigd. U is in het bezit van zijn overrijke nalatenschap — in dictaten, boeken, geschriften, bladen. Bestudeert en verwerkt. Straks zal blijken: ook Schilders arbeid behoefde aanvulling en correctie. Maar begint U eigen te maken wat hij U naliet, en doet Uw voordeel met de rijke perspectieven die deze profetische geest opende.

Volgt zijn geloof na. Dat is: niet zijn taal, stijl, preekmethode. Weest geen Schilder-copie. Het harnas van een die van de schouderen en opwaarts hoger was dan al het volk past Davids van zoveel kleiner statuus niet. Volgt zijn geloof na ook hierin, dat U geen stap waagt buiten Schrift en Belijdenis om op eigen denken af te gaan. Een ieder van U die spreekt, die spreke als de woorden Gods. En Uw ontslapen hoogleraar, ge weet het, wilde niet horen van een Schilder-dogmatiek; als men hem er naar vroeg, haalde hij de Drie Formulieren van Enigheid voor de dag, zeggende: dat is mijn dogmatiek.

U zijt de Here wegens Schilder veel verschuldigd. Hoe heeft Hij hem voor U doen zorgen en helpen. Ik denk aan zijn prachtige bijdragen in Uw Almanak — aan het naar inhoud en vorm zeer waardevolle Corpslied, dat hij voor U vervaardigde, aan het nieuwe Aula-orgel, en zo ware er veel meer te noemen — het verheugt ons, dat U Uw erkentelijkheid jegens hem bewezen hebt, door hem tot ere-lid van Uw Corps te benoemen.

De Here roept ons tot vernieuwde arbeid. Het zal U bekend zijn, dat Romeinen 12:11 het laatste gedeelte twee lezingen heeft: *tooi kuriooi douleuontes*, en: *tooi kairiooi douleuontes*. Greijdanus aanvaardt de eerste, Luther en Calvin nemen de tweede lezing aan. Voor ditmaal zou ik beide lezingen willen samenvoegen. Dient de Here. Betoont U nu in Uw studententijd, straks als de Here U doet ingaan tot het predikambt, slaven van Jezus Christus. Die hard werken. Een niemand, geen enkel schepsel naar de ogen zien, maar Christus alléén. Schilder ging U daarin voor. En dient de tijd. Laat de tijd, het bepaalde tijds-gewricht, waarin God U plaatste, niet aan U voorbij gaan. Laat de tijd U dienen, en dient Gij hem. Door hem te doorleven met het Woord Gods in de hand, en anderen daarmee „van dienst” te zijn. En gedenk

het woord, eens door professor Schilder neergeschreven: „Wie over de grens van leven-en-dood is heengeschoven, diens lot is beslist; al zou hij daarna nog miljoenen jaren moeten wachten op de oordeelsdag: hetgeen hij na zijn sterven in de „tussentoeestand” verlicht, denkt, wil, streeft, dat telt niet als een aparte en separate factor mee in 't gericht. Dat gericht gaat over hetgeen geschied is door 't lichaam, in de tijd. Wie dus dienen wil, die moet zich werpen op mensen-in-de-tijd.”

En die haaste zich — zijn tijd is kort. Schoner, rijker, vruchtdragender dienst is er niet, dan de dienst in het ambt. Want wij weten, dat de wereld geen dag kan zijn zonder kerk, en dat God de kerk geen dag laten zal zonder ambtsdragers, en geen dag zonder de Geest der wederbaring en heiliging.

Ik eindig met een dubbel geloofsdevies uit voorbije tijden. Het eerste luidt: *Deo adjuvante nihil timendum*¹⁾. Het tweede: *Deo cari nihilo carent*²⁾.

De Here geeft ons de mars-order: trekt voort. Volgen wij de Kapitein Christus Jezus, zoals vorige geslachten 't ons leerden: *Deo oboedientes, ecclesiae fideles*³⁾.

P. DEDDENS, h. t. Rector.

Gezongen werd bij de opening: Ps. 131:2, 3, 4; gelezen: 2 Cor. 1:1—10; de slotzang was: Ps. 74 vs 12, 18, 19, 20.

- 1) Als God helpt, is er niets te vrezen.
- 2) Gods beminden komen niets te kort.
- 3) Gode gehoorzaam, getrouw aan de kerk.

Bericht van de redactie

't Was de uitgesproken wens van Prof. Schilder, toen de arts hem zes weken volstrekte rust had voorgeschreven, dat het college van hoogleraren tijdelijk de redactie van „De Reformatie” zou overnemen. Na zijn onverwacht heengaan bleek de uitgeefster met deze gedachte geheel accoord te gaan, en niemand van de overgebleven hoogleraren had de moed, in deze situatie aan de geuite verlangens consent te onthouden.

Waar nu alles wacht op een definitieve regeling (deze redactie is slechts voorlopig opgetreden) volgt hier maar een enkele mededeling. Het secretariaat van de redactie wordt vervuld door prof. Deddens; deze zal met prof. Holwerda de verzorging van de rubriek „Kerkelijk leven” op zich nemen.

Alle medewerkers en zij, die overigens enige bijdrage voor ons blad hebben in te zenden, worden verzocht zulks te doen aan 't adres van de secretaris: Spoorwade 7, Kampen.

CANDIDAATS-EXAMEN.

Geslaagd voor het Candidaats-examen de heer H. J. Nijenhuis, Diezerplein 31, Zwolle.

* * Orgelfonds-Ereschuld

Bij de weemoedige plicht die als „opvolger in de bedelkunst” op me rust zal niemand verwachten, dat ik ook maar een poging zal doen, de toon te treffen of de pétillante uitdrukkingwijze na te volgen, die het lezen van deze verantwoordingen tot zulk een genot maakte: er zijn nu eenmaal dingen, die men niet doet, wij men ze in een bepaald verband niet kan doen — ieder zal dit verstaan en billijken.

Intussen blijkt al dadelijk, dat mijn vermoeden: in korte tijd zal 't ontbrekende bedrag er zijn, vaste vormen begint aan te nemen.

'k Schrijf dit op Maandag; Vrijdag j.l. verscheen het laatste nummer van „De Reformatie”, en Zaterdagmorgen ontving ik de eerste giften: van D. D. te S. f 2.50 (dank voor de mooie brief!); van z. G. G.—S. te B. f 1.— (en of ik 't mij herinner; uw hartelijk, bemoeiigend schrijven wordt op hoge prijs gesteld); van P. D., A. D. en I. D. te K. elk f 1.—; in mijn brievenbus kwam, zonder enige vermelding van afzender(ster) f 5.—; te B., waar we de Zondag doorbrachten, kreeg ik van br. A. die „op de koffie kwam”, maar dan in letterlijke zin, een rijksdaalder, te dankbaarder aanvaard in het licht van de gegeven toelichting, terwijl mijn spontane gastheer, die van verrassingen houdt, me een tientje in de hand drukte; de Maandagpost bezorgde me onder de letters I. O. K. M. f 25.— (ik zal geen naam aan K. Manus verklappen, maar u en hij mogen wel weten, hoe blij deze gift me maakte); voorts van W. S. R. te G. de betuiging: „wij hielden van hem”, en de daad vergezelde het woord: Ingesloten was f 10.—.

Samen f 59.—.

En dat alles, zonder dat de giro-dienst ook nog maar één bijlet tot mindering van de „Ereschuld” had kunnen overzenden.

Wie denkt hierbij niet aan de „bloemetjes op zijn tafel”?

P. DEDDENS, Giro 106350.

Dezelfde aarde, waarin Gods eigen Zoon zijn kruis geplaat heeft, en tot het leven doorgebroken is, zal straks de plaats zijn, waar Hij, met zijn verheerlijkten, weder intrek neemt in den dag der toekomst.

In het huis des Vaders zijn vele woningen. Maar ze zijn samen één huis. De ééne woning sluit zich nooit tegen de andere af. En de muren worden niet gesloten, en de deuren in het stadsgebied blijven steeds open staan.

K. S.

Voor 80 jaar

Sinds zijn drie eeuwen over ons volk en vaderland heengegaan, en geen brandstapel hoort ge meer knetteren, geen Alva trapt ons meer op de borst!

En nu, Van Brielle's inneming weet elk kind nog op onze straten te zingen. Het feit was te machtig. De volksdein van „Verloor Alva zijnen Brill” stierf nog niet weg.

Maar wat wel bij de massa wegstierf, is de herinnering aan het Oranjewoord: „Dit werk is niet uit de menschen maar uit God”. Men jubelt van Revolutie, men wappert met de Oranjekleuren, men eert de Geuzen; van Roodbol en van Coppelstock weet weer elk te spreken. Maar waar blijft de ere, de dankzegging, de verootmoediging voor onzen God?

Wat wel dreigt weg te sterven, het is die eigen nationale geest, die eens van 's Heeren wege onzer natie in hart en conscientie geblazen werd.

Wat reeds weer bedreigd wordt en gekrenkt, het is juist die heilige gewetensvrijheid: de vrijheid om in Kerk en School der Vaders God; naar Vaderentant te dienen.

Wat reeds bijna uitstierf, het is dat besef van zedelijke volksroeping, dat vooral Hollands natie verkoren is, om voor zich zelf en al Europa's volkeren banierdraagster, niet maar der vrijheid, maar der vrijheid van conscientie te zijn.

Toch zijn er nog, die naar den eisch der historie dit kostelijk erfgoed in het hart dragen.

O, dat zij dan niet vertragen, al is hun aantal weinig, klein hun kracht, „Kleén was ook de vloot der Geuzen”!

Dat uit hun woningen dan niet slechts de driekleur worde uitgestoken, maar ook dank en bede opklimme voor wat God aan ons lieve vaderland gaf en vergaf boenel.

Hun roeping is zoo schoon! Te strijden, niet slechts voor zichzelf en hun kinderen, maar ook voor hun landgenooten, ook voor Europa, ook voor de menschheid, opdat het recht Recht blijve, de conscientievrijheid niet gesmaard worde en het naar 's Prinzen leuze weer allereerst ga: „om de glorie onzes Gods”.

„Voor Godes Woord geprezen heb ik vrij onversaagd, als een held zonder vrezen mijn edel bloed gewaagd”.

Dat zullen ze, mits ze, door dat Woord geleerd, de stemme der historie maar niet verachten. En schuiten die „kinderen der historie” dan meest onder „de luiden van kleine en middelbare middelen”, geen nood! Ook voor drie eeuwen schreef een Oranjevoorst: „Vele rijken houden zich alsof ze schielijk geheel arm geworden waren, ja vele contribueerden alleen om op het rolleke te staan, maar de luiden van kleine en middelbare middelen toonden hun goed hart en warme genegenheit”. Vergeet het niet: Ook door het Woord is de erve niet slechts vrij, maar ook het leeggeplunderd Holland weer de rijkste der natien geworden.

Dat zullen ze eindelijk, mits ze, naar den eisch van dat Woord, maar niet hoogmoedig smalen op anderer ontrouw, maar als kinderen hun volks, en met hun volk lotgemeen, om vergiffenis voor 's volks zonde pleiten bij hun God.

Make Hij, in wiens vingeren ook de draden van ons volksleven liggen, aan de kweeking van dien geest onzen vaderlandschen jubel dienstbaar, en vergunt Hij ons de heilige ere, om den standaard van Zijn Woord weer voor ons christenvolk op te heffen, zij van Hem dan ons begin en sta ook bij dezen arbeid onze hulp in den Naam des Heeren, die ook onze natie geschapen heeft en ons vaderland heeft gered!

De Standaard, 1 April 1872.

CORRESPONDENTIE

Helaas kunnen wij niet voldoen aan de vele aanvragen om extra exemplaren van het Rouwnummer van „De Reformatie” van de vorige week.

Wij hebben ten gerieve van hen, die zich met ingang van heden abonneren op „De Reformatie” een aantal gereserveerd, zodat, wie thans abonné wordt, dit Rouwnummer nog krijgt toegezonden. Aan alle verdere aanvragen kunnen wij tot onze spijt niet voldoen.

Het ligt echter in ons voornemen een GEDACHTENIS-BOEK gereed te maken, waarin de inhoud van dit Reformatienummer, plus wat verder in de pers aan belangwekkends over het verscheiden van Prof. Schilder verscheen, voorzien van vele foto's van de overledene, opgenomen zal worden. Er wordt met spoed aan 't gereedkomen van dit boekwerk gearbeid. Prof. Veenhof heeft ons toegezegd dit werk van een inleidend artikel te voorzien.

De prijs kan op dit ogenblik nog niet worden vastgesteld, maar bestellingen kunnen reeds nu worden gedaan bij de boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgeefster. Dit voor hen, die eventueel teleurstelling willen voorkomen. Naar volgorde, waarop deze bestellingen binnenkomen, zal de aflevering plaats hebben.

De uitgeefster
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V.
te Goes.